

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi panttilainauslaitoksista
sekä laiksi pankkitarkastuslain 1 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on saattaa panttilainauslaista koskevat säännökset nykyajan vaatimuksia vastaaviksi.

Panttilainaus toiminnan aloittaminen olisi luvanvaraista. Luvan antaisi valtiovarainministeriö, joka myöskin vahvistaisi yhtiöjärjestyksen. Toiminta voisi tapahtua vain osakeyhtiömuotoisena. Panttilainauslaitokset tulisivat pankkitarkastusviraston valvontaan.

Panttilainaus toiminnan aloittamiseen vaadittaisiin osakepääoma, jonka vähimmäismääräksi ehdotetaan miljoonaa markkaa. Panttilai-

auslaitokselle säädettäisiin vakavaraisuusvaatimus, joka olisi vähintään viisi prosenttia laitoksen rahalainojen ja niille kertyneiden korkojen sekä panttilainauslaitoksen vastuusi-
tuumusten yhteismäärästä.

Pankkitarkastuslain 1 §:ssä olevaan valvottavien luetteloon tulisi sisällyttää myös panttilainauslaitokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1 luku. Yleiset säännökset	5
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	2 luku. Perustaminen	5
1.1. Tavoitteet	3	3 luku. Hallinto ja tilintarkastus	7
1.2. Keinot	3	4 luku. Liiketoiminta	7
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	3	5 luku. Vakavaraisuus	9
2.1. Nykyinen tilanne	3	6 luku. Erinäiset säännökset	9
2.1.1. Lainsäädäntö	3	1.2. Pankkitarkastuslaki	10
2.1.2. Lainsäädäntö Ruotsissa ja Norjassa ..	4	2. Voimaantulo	10
2.1.3. Käytäntö	4	LAKITEKSTIT	11
2.2. Asian valmistelu	4	1. Laki panttilainauslaitoksista	11
2.3. Esityksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset	4	2. Laki pankkitarkastuslain 1 §:n muuttamisesta .	17
3. Muut lakiehdotukset	5	LIITE	18
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5	Rinnakkaisteksti	18
1. Lakiehdotukset	5	2. Laki pankkitarkastuslain 1 §:n muuttamisesta .	18
1.1. Laki panttilainauslaitoksista	5		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Ehdotetun lain keskeisenä yhteiskunnallisena tavoitteena on tarjota yleisölle mahdollisuus saada nopeasti ja vaivattomasti irtaimen esineen muodostamaa vakuutta vastaan lyhytaikaista luottoa tätä tarkoitusta varten perustetuista laitoksista. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että panttilainaus toimintaa harjoitetaan keskitetysti erityislain alaisissa ja julkisessa valvonnassa olevissa laitoksissa, joiden velvollisuuksiin kuuluu turvata panttilainaus toiminnan pysyminen terveellä pohjalla.

1.2. Keinot

Panttilainaus toiminnan luonne on muuttunut. Panttilainauslaitokset toimivat tänä päivänä lyhytaikaisen luoton antajina samalla kun toiminnan sosiaalinen piirre on vähentynyt. Tämän vuoksi olisi luontevinta, että kunnilla olisi mahdollisuus osallistua panttilainaus toimintaan toimialansa puitteissa ainoastaan osakeomistuksen kautta. Panttilainaus toiminnan harjoittamiseen kunnan itsensä toimesta ei ole enää erityistä tarvetta muun muassa sosiaalilainsäädännössämme tapahtuneesta kehityksestä johtuen. Vastaavista syistä panttilainaus toiminnan kehittämistä ja oman pääoman hankkimista vaikeuttava osingon jakamisen prosenttimääräinen yläraja ehdotetaan poistettavaksi.

Panttilainauslaitoksen yleisten toimintaedellytysten ja vakavaraisuuden turvaamiseksi laitoksen toiminnan alkuvaiheessa sisältää ehdotus vaatimuksen vähintään miljoonan markan osakepääomasta. Panttaamista ja pantin myymistä huutokaupalla koskevat säännökset on ehdotuksessa pyritty tekemään mahdollisimman joustaviksi. Panttilainauslaitos voisi sijaita myös muualla kuin kaupungissa, jos siihen on tarvetta.

Panttilainauslaitoksen antamien lainojen vakuutena on irtaimen esineen pantti, joka luovutetaan lainansaajalle lainaa takaisin maksettaessa. Panttilainauslaitoksen tehtävänä on pi-

tää huoli siitä, että pantti arvioidaan riittävän alhaiseksi arvoltaan, jotta lainansaajan jättäessä lunastamatta pantin siitä saadaan hinta, jolla voidaan kattaa rahoituskulut, pantin säilytyskulut ja pantin rahaksimuuttamisesta aiheutuvat kulut. Koska panttilainauslaitokset eivät ota vastaan talletuksia, ei laitoksella myöskään ole tallettajien tai vakuutuksenottajien kaltaisia velkojia. Panttilainauslaitokset tultaneen nykyistä yleisemmin mieltämään osaksi raha- ja luottolaitosjärjestelmäämme. Vaikka panttilainauslaitokset muodostavat varsin pienen osan tästä järjestelmästä, ei ole yleiseltä kannalta merkitykseltä, millainen on panttilainauslaitoksia kohtaan tunnettu luottamus. Luottamuksen häiriintyminen voisi kertaantua laajemmallekin raha- ja luottolaitosjärjestelmäämme. Tämän vuoksi panttilainauslaitoksille ehdotetaan säädettäväksi vakavaraisuusvaatimus. Vaatimus luo osaltaan panttilainaus toiminnalle riittävän perustan ja turvaa toiminnan jatkuvuutta ja sitä kautta luottamuksen säilymistä.

Nykyisin panttilainauslaitoksia valvoo erityisen panttilainauslaitosten tarkastaja, jonka tehtävänä on saattaa havaitsemansa epäkohdat lääninhallituksen tietoon toimenpiteitä varten. Ehdotuksen mukaan panttilainauslaitokset tulisivat pankkitarkastusviraston valvontaan, jolle muutenkin yleisesti kuuluu raha- ja luottolaitosten valvonta.

Panttilainauslaitoksen ja sen asiakkaan väliin suhteisiin sovellettaisiin kuluttajansuojalakiä (385/86). Panttilainauslaitosten kilpailuun sovellettaisiin yleistä kilpailulainsäädäntöä. Panttilainauslaitoksiin sovellettaisiin myös lakia ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita (219/39).

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Lainsäädäntö

Panttilainausliikkeen harjoittamista sääntelee ammattimaisen panttilainausliikkeen har-

joittamisesta 19 päivänä huhtikuuta 1898 annettu asetus (17/98). Asetus on muuttamattomana voimassa. Tämän lisäksi on samana päivänä annettu julistus panttilainauslaitosten silmälläpitämisestä ja johtosääntö maan panttilainauslaitosten tarkastelijalle. Asetuksen mukaan ammattimaista panttilainausliikettä saa harjoittaa ainoastaan hyväntekevää tarkoitusta varten, joko kaupunkikunta tai tarkoitusta varten perustettu osakeyhtiö. Panttilainausliikkeen voitto on, sen jälkeen kun käyttökulut ja vararahastoon menevät määrät sekä enintään kuuden prosentin korko liikepääomalle on vähennetty, käytettävä lainakoron alentamiseen tai muuhun lainahtojen huojentamiseen. Liikettä lopetettaessa siihen pannun pääoman palauttamisen jälkeen laitoksen muu omaisuus on menevä kunnalle samanlaisen laitoksen hyväksi tai käytettäväksi muuhun samanlaiseen tarkoitukseen. Säännökset ovat täysin vanhentuneita. Tähän on vaikuttanut noin yhdeksän vuosikymmenen aikana tapahtuneen yhteiskunnallisen kehityksen lisäksi ennen kaikkea raha- ja luottolaitoksia koskevan lainsäädännön uudistukset, jotka ovat aiheuttaneet muutoksia muun muassa luottotoiminnassa käytettävän käsitteistön perusrakenteessa, valvonnan keinoissa ja välineissä sekä asiakkaansuojassa. Säännökset ovat myös nykyaikaisen luottolaitoksen toimintaa ajatellen epätarkoituksenmukaisia.

2.1.2. Lainsäädäntö Ruotsissa ja Norjassa

Ruotsissa panttilainaus toiminnan harjoittamista säätelee laki panttilainauslaitoksista (Lag om pantlånerörelse, 1949/722). Lain mukaan luvan panttilainaus toiminnan harjoittamiseen myöntää anomuksesta sen läänin lääninhallitus, missä panttilainaus toimintaa harjoitetaan. Lupa myönnetään määräajaksi, enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan.

Panttilainaus toimintaa voi harjoittaa kunta, osakeyhtiö, taloudellinen yhdistys tai yksityinen henkilö. Panttilainauslaitokset kuuluvat lääninhallituksen valvontaan. Lääninhallitus vahvistaa panttilainauslaitoksen lainamaksut ja antaa tarkemmat määräykset pantin hoidosta ja säilyttämisestä.

Norjassa tuli vuonna 1988 voimaan laki rahoitustoiminnasta ja rahoituslaitoksista (Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner). Laissa säädetään rahoitustoiminnaksi

katsottava toiminta sekä ne yhteisömuodot, joiden puitteissa rahoitustoimintaa saadaan harjoittaa. Toiminta on luvanvaraista. Laki sisältää säännökset myös muun muassa oman pääoman vähimmäismäärästä, sallituista liiketoimintamuodoista ja vakavaraisuusvaatimuksesta. Panttilainaus toiminta on Norjassa edellä mainitun lain alaista. Pankkitarkastusvirasto valvoo panttilainauslaitosten toimintaa.

2.1.3. Käytäntö

Panttilainaus toiminnan merkitys luotto- markkinoiden osana on markkamääräisesti vähäinen. Panttilainauslaitoksia toimi vuoden 1987 lopussa maassamme kolme, Helsingissä kaksi yhtiötä ja Tampereella yksi yhtiö. Niistä annettiin vuonna 1987 lainoja 238 miljoonan markan arvosta. Panttilainauslaitosten taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli vuonna 1987 90,3 miljoonaa markkaa. Lainojen keskimääräinen suuruus vaihteli huomattavasti eri yhtiöiden välillä. Kaikkien lainojen keskimääräinen suuruus oli 906 markkaa. Panttien lukumäärä oli 262 000 kappaletta. Vuonna 1987 on Uudenmaan lääninhallitus antanut toimiluvan panttilainauslaitokselle, joka toimii Lohjalla.

2.2. Asian valmistelu

Esityksen lähtökohtana on ollut panttilainaus toimikunnan mietintö (komiteamietintö 1972: B 62). Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, jossa oli edustajat valtiovarainministeriöstä, pankkitarkastusvirastosta sekä panttilainauslaitosten edustaja. Työryhmän muistiosta (1987: VM 5) on pyydetty lausunnot sisäasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, kilpailuasiamieheltä ja kulluttaja-asiamieheltä.

2.3. Esityksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Pankkitarkastusviraston tehtävät ja työmäärä lisääntyisivät jossain määrin.

Pankkitarkastuslain 19 §:n mukaan viraston toiminnasta johtuvien kustannusten peittämiseksi on sen valvonnassa olevien yhteisöjen suoritettava valtiovarainministeriön määräämä

maksu. Esitys ei aiheuttaisi valtiolle lisäkustannuksia.

3. Muut lakiehdotukset

Panttilainauslaitoksista annettavan lain voimaantulo edellyttää panttilainauslaitoksia koskevan lisäyksen pankkitarkastuslain 1 §:ään. Tässä esityksessä on otettu huomioon, että hallitus on 7 päivänä lokakuuta 1988 antanut eduskunnalle esityksen arvopaperimarkkina-

laiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 157/1988 vp.). Esitykseen sisältyy myös pankkitarkastuslain 1 §:n muutos.

Panttilainausliikkeen harjoittamiseen on voimassa olevan lain mukaan haettava lupa lääninhallitukselta ja lupa on varustettava leimalla leimaverolain 4 ja 6 §:n mukaisesti. Koska valtiovarainministeriö ehdotuksen mukaan myöntäisi luvan panttilainauslaitoksen perustamiseen, olisi määräys luvan varustamisesta leimalla otettava leimaverolain 10 §:ään. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotukset

1.2. Laki panttilainauslaitoksista

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä määritetään, mikä on panttilainauslaitos ja mitä panttilainauslaitoksen toiminnalla tarkoitetaan. Panttilainauslaitos on panttilainauslaitosta harjoittava osakeyhtiö, joka on saanut siihen toimiluvan valtiovarainministeriöltä. Panttilainauslaitokselle ja panttilainauslaitoksen toiminnalle asetetut vaatimukset ja rajoitukset huomioon ottaen on osakeyhtiömuoto yhteisömuotona luontevin. Voimassa olevista säännöksistä poiketen panttilainauslaitosta saa harjoittaa vain tarkoitusta varten perustettu osakeyhtiö. Panttilainauslaitosta voi harjoittaa muussakin kunnassa kuin kaupungissa.

Panttilainauslaitoksen harjoittamista on liiketoimintana tapahtuva rahalainojen antaminen yleisölle irtainta panttia vastaan. Periaatteessa pantti voi olla minkäläinen irtain esine tahansa. Käytännössä kysymykseen voivat tulla vain pienehköt irtaimet esineet. Irtaimiin esineisiin luetaan myös arvopaperit. Lain tarkoituksena ei ole estää sitä ilmeisen vähäistä lainauslaitosta, missä yksityisten henkilöiden välisissä suhteissa annetaan vakuudeksi irtain pantti.

2 §. Panttilainauslaitoksen harjoittaminen edellyttää tiettyä vakavaraisuutta ja julkista valvontaa. On perusteltua, että panttilainauslaitosta liiketoimintana saa harjoittaa vain panttilainauslaitos. Panttilainauslaitosta on

luvanvaraista siten, kuin lain 4 §:ssä on säädetty. Laki ei kuitenkaan koske sellaista irtainta panttia vastaan harjoitettavaa lainauslaitosta, josta on säädetty muualla laissa. Tällaisia säännöksiä on esimerkiksi lainauslaitosta, jota harjoittaa pankki, luotto-osakeyhtiö, hypoteekkiyhdistys, vakuutusyhtiö, avustuskassa, työeläkelaitos tai eläkesäätiö.

3 §. Pykälän mukaan panttilainauslaitoksen toimintaa valvoo pankkitarkastusvirasto, jolle raha- ja luottolaitosten valvonta muutenkin yleisesti kuuluu. Valvonnasta aiheutuvat kustannukset tulevat panttilainauslaitosten maksettaviksi. Kustannusten määräytymisestä ja perinnästä säädetään pankkitarkastuslain 19 §:ssä (405/88) ja pankkitarkastusviraston toiminnasta johtuvien kustannusten perimisestä annetussa asetuksessa (731/88).

2 luku. Perustaminen

4 §. Panttilainauslaitoksen aloittamiseen on haettava toimilupa valtiovarainministeriöltä. Hakemus voidaan tehdä jo ennen laitoksen merkitsemistä kaupparekisteriin.

Pykälän 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä panttilainauslaitoksen perustamiskirja ja ehdotus ohjesäännöksi. Valtiovarainministeriö voi vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan lisäselvityksiä toimiluvan hakijasta, esimerkiksi toiminnan laajuutta tai rahoitusta koskevia tietoja, taikka johtohenkilöiden virkatodistukset tai muita tietoja näistä henkilöistä.

5 §. Ennen toimilupaa koskevaa ratkaisua on valtiovarainministeriön hankittava pankkitarkastusviraston lausunto. Lisäksi ministeriön on hankittava lausunto panttilainauslaitoksen sijaintipaikkakunnan poliisiviranomaiselta ja kunnanhallitukselta.

Jos ministeriö toteaa laitoksen sijaintipaikkakunnan tarpeen mukaiseksi, eikä muuten ole erityistä syytä luvan epäämiselle, on toimilupa myönnettävä.

6 §. Yhdennäköisesti muiden rahalaitosten ulkomaalaisomistusta koskevien säännösten kanssa pykälässä säädetään, että mikäli toimiluvan hakija on ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain 2 §:ssä (408/82) tarkoitettu yhteisö, toimiluvan myöntämisestä päättää valtioneuvosto. Tällöin hakemuksesta on pyydettyä Suomen Pankin lausunto ja valtioneuvosto liittyy lupaan yleisen edun vuoksi tarpeelliseksi katsomansa ehdot. Toimiluvan saaneeseen panttilainauslaitokseen sovelletaan edellä mainitun lain säännöksiä.

7 §. Pykälä sisältää säännöksen panttilainauslaitokselta vaadittavasta yhden miljoonan markan osakepääomasta, joka on kokonaan rahassa maksettava ennen kuin panttilainauslaitos aloittaa toimintansa. Vähimmäismäärä mahdollistaa, että panttilainauslaitoksen aloittaminen voi tapahtua suhteellisen helposti, esimerkiksi laitoksen perusinvestointien, kuten toimitilojen osalta, samalla kun se turvaa yhdessä vakavaraisuussäännösten kanssa laitoksen toiminnan jatkuvuutta. Mikäli suunnitellun panttilainauslaitoksen laajuus ei vaadi näin suurta osakepääomaa, voi valtiovarainministeriö myöntää erityisestä syystä poikkeuksen osakepääoman määrästä.

8 §. Pykälässä luetellaan ne määräykset, jotka yhtiöjärjestyksessä on osakeyhtiölain edellyttämien määräysten lisäksi ainakin mainittava. Määräykset ovat tarpeen, jotta valvontaviranomaisilla on ajan tasalla olevat tiedot myöskin näistä valvonnan toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

9 §. Koska valtiovarainministeriö myöntää panttilainauslaitokselle toimiluvan, on johdonmukaista, että valtiovarainministeriö vahvistaa myös panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksen sekä sen muutokset. Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestys sekä sen muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvistamatta.

10 §. Pykälässä asetetaan panttilainauslaitokselle velvollisuus laatia ohjesääntö. Pykälässä määritetään ohjesääntönsisältö. Noudatettaviksi tarkoitetuista laina- ja muista sellaisista ehdoista on luontevampaa määrätä ohjesääntönsisältöä kuin yhtiöjärjestyksessä, joka on panttilainauslaitoksen organisaation ja päätöksentekosääntönsisältävä yhteisöoikeudellinen asiakirja.

Pykälän 2 momentin mukaan pankkitarkastusvirasto vahvistaa ohjesääntönsisältönsä ja sen muutokset. Vahvistaessaan ohjesääntönsisältönsä pankkitarkastusvirasto voi esimerkiksi varmistaa, että lainasta perittävä korko ja muut luottokustannukset ovat kohtuullisia sekä, että panttien vakuutusarvo on riittävä ja lainansaajan etuja turvaava, kuten 31 §:ssä edellytetään.

11 §. Voimassa oleva panttilainauslaitoksia koskeva asetus ei sisällä sivutoimipaikan perustamista koskevaa sääntönsisältönsä. Nykyisin toiminnassa olevilla panttilainauslaitoksilla on useita sivukonttoreita ja näiden kautta tapahtuvaa toimintaa voidaan harjoittaa melko itsenäisesti ja joustavasti, koska sivukonttori esimerkiksi pankin sivukonttorin tapaan muodostaa asiakkaaseen nähden oman yksikkönsä. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista sisällyttää sivutoimipaikkojen perustamista koskeva sääntönsisältönsä lakiin. Sivutoimipaikan perustamiseen on haettava lupa pankkitarkastusvirastolta, joka voi harkita sivutoimipaikan perustamisen tarkoituksenmukaisuutta panttilainauslaitoksen kehityksen ja paikkakunnan tarpeen mukaisesti muun muassa mahdollisen sivutoimipaikan sijaintipaikan poliisiviranomaisen ja kunnanhallituksen lausuntojen perusteella.

12 §. Jotta valvovalla viranomaisella on riittävät ja ajankohtaiset tiedot panttilainauslaitoksesta on laitoksen, ennen kuin se aloittaa toimintansa, toimitettava pankkitarkastusvirastolle pykälässä mainitut asiakirjat ja tiedot. Jos ilmoitetuissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, on niistä viipymättä ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle. Koska panttilainauslaitoksen osakepääoman korottaminen tai alentaminen taikka vaihtovelkakirjalainan tai optiolainan ottaminen saattavat vaikuttaa laitoksen vakavaraisuuteen, tulee näistäkin seikoista viivytyksettä lähettää tieto pankkitarkastusvirastolle.

13 §. Panttilainauslaitoksen on ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle laitoksen ja sen sivutoimipaikan toiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta, jotta valvonta voisi tapahtua ajankäytön mukaisin tiedoin.

3 luku. Hallinto ja tilintarkastus

14 §. Pykälän 1 momentin mukaan panttilainauslaitoksen hallituksessa tulee aina olla vähintään kolme jäsentä ja vähintään yksi varajäsen. Osakeyhtiölain säännöksistä poiketen hallituksessa tulee olla mainittu määrä jäseniä silloinkin, kun panttilainauslaitoksen osakepääoma on 7 §:n nojalla alle miljoona markkaa.

Pykälän 2 momentin mukaan panttilainauslaitoksella tulee aina olla toimitusjohtaja ja hänellä varamies.

15 §. Pykälä sisältää panttilainauslaitoksen tilintarkastajia koskevat säännökset, jotka poikkeavat tilintarkastusta koskevista osakeyhtiölain säännöksistä. Ainakin yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuksauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valtiovarainministeriö voi myöntää poikkeuksen pykälän 2 momentin sisältävästä säännöksestä, jonka mukaan panttilainauslaitoksen tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen.

4 luku. Liiketoiminta

16 §. Pykälään sisältyvät säännökset siitä, minkälaista toimintaa panttilainauslaitos saa harjoittaa ja minkälaista omaisuutta se saa omistaa.

Pykälän 1 momentin mukaan panttilainauslaitos saa harjoittaa vain panttilainausoimintaa ja siihen välittömästi liittyvää toimintaa. Panttilainausoimintaan välittömästi liittyvää toimintaa on lähinnä huutokauppatoiminta lunastamattomien panttien rahaksimuuttamista varten.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja osakkeita, joiden omistaminen voi olla panttilainauslaitokselle välttämätöntä, voivat olla esimerkiksi puhelin-, lämpö- ja muun sellaisen yhteisön osakkeet tai osuudet.

Tarkoituksenmukaisten toimitilojen omistaminen on panttilainausoiminnan perusedellytyksiä, koska toiminnan tulee olla pitkäjänteistä. Näiden kiinteistöjen tai kiinteistöyhteisöjen osakkuuksien lisäksi laitos saattaa tarvita ottamiensa lainojen vakuudeksi muitakin kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkuuksia. Kiinteistöjen omistaminen ei kuitenkaan kuulu panttilainausoimintaan. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa rajoitetaan panttilainauslai-

toksen oikeus omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita tai osuuksia yhteensä enintään määrään, joka on kaksikymmentä prosenttia laitoksen taseen loppusummasta. Panttilainauslaitoksen kiinteistöomistuksia laskeuttaessa tulee panttilainauslaitoksen omaan toimintaan käytettävät kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet tai osuudet laskea mukaan. Pykälän 2 momentin nojalla sallittua omistusta ei kuitenkaan lueta tähän määrään.

Pankkitarkastusvirasto voi lisäksi erityisestä syystä myöntää luvan suurempaan omistumäärään.

17 §. Pykälä sisältää säännöksen panttilainauslaitoksen velvollisuudesta todeta panttaajan henkilöllisyys esinettä pantattaessa. Holhouslain (34/1898) säännösten nojalla vajaa-valtaisen oikeustoimikelpoisuus rajoittuu olosuhteisiin nähden tavanomaisiin ja merkitykseltään vähäisiin oikeustoimiin. Alaikäisellä itsellään eikä edes hänen holhoojallaan ole yleensä oikeutta ottaa lainaa holhottavalle eikä siten ole myöskään perusteltua antaa hänelle oikeutta antaa omaisuutta pantiksi. Tämän vuoksi panttilainauslaitokselta kielletään pantin vastaanottaminen kun kysymyksessä on alle 18-vuotias henkilö.

Lisäksi pykälässä säädetään, että panttilainauslaitoksen tulee kieltäytyä ottamasta vastaan panttavaksi tarkoitettua esinettä, jos on syytä epäillä panttaajan oikeutta esineeseen.

18 §. Käytännössä panttikuitti asetetaan pääsääntöisesti haltijalle. Pykälän 1 momentti sisältää tästä säännöksen. Lainansaajalle on aina annettava panttikuitti, jonka sisällöstä on säännös 19 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan saadaan panttikuittiin kuitenkin ottaa merkintä, että kuitti saadaan siirtää vain nimetylle henkilölle.

19 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen niistä tiedoista, jotka on merkittävä panttikuittiin 18 §:n 2 momentissa tarkoitettun mahdollisen merkinnän lisäksi.

Pykälän 2 momentissa säädetyn rekisterinpitovelvollisuuden tarkoituksena on varmentaa panttaajan suojaa sekä helpottaa panttilainauslaitoksen toimintaa esimerkiksi panttia lunastettaessa.

20 §. Säännös, jonka mukaan panttilainauslaitos ei saa etukäteen periä korkoa eikä muitakaan luottokustannuksia, on asiasisällöltään sama kuin voimassaolevassa asetuksessa.

21 §. Pykälän 1 momentti sisältää määräjän rahalainan erääntymisestä sekä säännök-

sen oikeudesta lunastaa pantti ennen lainan erääntymistä. Nämä säännökset vastaavat voimassaolevaa asetusta.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen lainan uudistamisesta. Jos panttikuitin haltija ei voi lunastaa esinettä määräaikana, mutta ei kuitenkaan halua päästää panttia huutokauppaan, on uudistamismenettely mahdollinen maksamalla korko ja muut sovitut luottokustannukset. Uudistaminen edellyttää panttilainauslaitoksen ja panttikuitin haltijan välistä sopimusta.

22 §. Kun panttikuitin haltija tulee lunastamaan panttia, vaaditaan, että hän todistaa henkilöllisyytensä.

23 §. Panttilainaus toiminnan luonne ja panttaustapahtumien lukumäärä huomioon ottaen ei kauppakaaren 10 luvun 2 §:ää sovelleta panttilainauslaitoksen hallussa olevan pantin myyntiin.

Panttilainauslaitoksen ei pääsääntöisesti tarvitse ilmoittaa lainansaajalle rahallinen erääntymisestä tai pantin myymisestä. Jos kuitenkin pantiksi on annettu osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan huoneistoa, jota on yksinomaan tai pääasiallisesti tarkoitettu käytettäväksi lainansaajan kotina, on rahallinen erääntymisen jälkeen lainansaajalle erääntymisestä ilmoitettava. Siitä, miten ilmoitus on tehtävä, on säännös 35 §:ssä.

24 §. Pykälässä on määritelty pantin rahaksimuuttomenetelmä, jolle panttia ole määräpäivään mennessä lunastettu. Pantti on myytävä julkisella huutokaupalla. Huutokaupan ei tarvitsisi tapahtua laitoksen kotipaikkakunnalla, kuten nykyisen asetuksen mukaan on laita.

Pykälän 2 momentti sisältää poikkeuksen pakollisesta pantin myyntiajasta neljän kuukauden kuluessa lainan eräpäivästä muun muassa siinä tapauksessa, että pantin myyminen esimerkiksi tietynä vuodenaikana olisi epäluottollista. Panttaajan edun mukaista kuitenkin on, ettei panttilainauslaitos pidä panttia myymättömänä määräämätöntä aikaa. Tämän vuoksi pantti on myytävä vuoden kuluessa lainan eräpäivästä.

Pykälän 3 momentissa säädetään pantin lunastamismahdollisuudesta ennen pantin myyntiä.

25 §. Pykälän mukaan lunastamattomat kulta- ja hopeaesineet on myytävä vähintään niiden metalliarvosta, jos metalliarvo voidaan saada selville.

26 §. Pykälä koskee lunastamattomien arvopapereiden myymistä. Arvopapereiden panttaustoiminta on huomattavasti lisääntynyt. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että panttilainauslaitoksen kautta myyntiin tulevat lainkohdassa tarkoitettut arvopaperit saadaan myydä pörssin tai arvopaperinvälittäjän välityksellä, esimerkiksi OTC-markkinoilla.

Pörssiosakkeita huutokaupalla myytäessä ei niitä pykälän 2 momentin mukaan saa myydä alle myyntiä lähinnä edeltäneen ostonoteerauksen.

27 §. Lainansaaja saa itselleen sen ylijäämän, mikä panttia myytäessä syntyy. Pykälä sisältää kuitenkin poikkeuksen tästä pääsäännöstä. Ylijäämää menetetään panttilainauslaitokselle, ellei sitä vaadita vuoden kuluessa myyntipäivästä.

28 §. Pykälä sisältää kadonneen panttikuitin kuolettamista koskevan säännöksen.

Kuolettamismenettelyä on yksinkertaistettu nykyiseen kuolettamismenettelyyn verrattuna. Lainansaajan tai sen, jolle panttikuitti on siirtynyt, on oikeutensa turvaamiseksi ilmoitettava panttikuitin katoamisesta panttilainauslaitokselle, joka merkitsee kuitin kadonneitten kuittien luetteloon. Tästä luettelosta saa tietoja se, joka esittää todistettavasti henkilöllisyytensä.

Panttaajan oikeussuojan kannalta on tarpeen menettely, jonka mukaan pantin antajalle on välittömästi ilmoitettava panttikuitin katoamisesta, jos panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut on muu henkilö. Siitä, miten ilmoitus on tehtävä, on säännös 35 §:ssä.

29 §. Pykälä sisältää säännökset panttikuitin katoamisilmoituksen tekijän oikeudesta lunastaa pantti.

Jos lainansaaja on ilmoittanut panttikuitin kadonneeksi, hän on oikeutettu lunastamaan pantin kuukauden kuluttua kadonneitten kuittien luetteloon merkitsemisestä. Jos lainansaaja ilmoittaa kuitin kadonneeksi vasta eräpäivän jälkeen, on hän kuitenkin oikeutettu lunastamaan pantin viimeistään kahden kuukauden kuluttua eräpäivästä.

Jos panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut on muu kuin lainansaaja, hän on oikeutettu lunastamaan pantin kahden kuukauden kuluttua lainan eräpäivästä. Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty eräpäivän jälkeen, on panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut oikeutettu lunastamaan pantin kahden kuukauden kuluttua siitä, kun lainansaajalle on katoamisesta ilmoitettu.

Jos useampi henkilö vaatii oikeutta panttiin, ei panttia tule luovuttaa katoamisilmoituksen tekijälle. Panttilainauslaitoksen tulisi ohjata panttia vaativat ratkaisemaan kysymys paremmasta oikeudesta panttiin, tai jos se on ehditty myydä, ylijäämään, tuomioistuimessa.

30 §. Pykälä sisältää säännökset, joiden tarkoituksena on ehkäistä varastettujen tavaroiden panttausta. Pykälä velvoittaa panttilainauslaitoksen ilmoittamaan poliisille, jos on perusteltua syytä epäillä pantattavaksi tarkoitettu esine varastetuksi tai, että panttaaja on muuten luvattomasti saanut esineen haltuunsa.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että panttikuitin haltija tai panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut henkilö vilpillisesti ilman laillista oikeutta vaatii saada lunastaa pantin, ei panttia tule luovuttaa, vaan asiasta on välittömästi ilmoitettava poliisille.

Pykälässä tarkoitettu perusteltu syy voi olla esimerkiksi silloin, jos poliisiviranomainen on aiemmin tiedustellut, onko panttia tarjoava henkilö panttilainauslaitoksen asiakas tai, jos panttilainauslaitos poliisilta tai muutoin on saanut tietää sellaisen esineen varastetuksi, jonka tunto-merkit sopivat pantattavaksi tarkoitettuun esineeseen.

31 §. Pykälä koskee panttien vakuuttamista vahingon varalta. Lainansaajan edun vuoksi on tarpeellista, että pantatut esineet ovat riittävästi vakuutetut. Pankkitarkastusviraston on 10 §:n nojalla vahvistettava, millä tavoin pantit vakuutetaan. Vakuutus on otettava ainakin tulipalon ja vesivahinkojen sekä varkauden ja murron varalta.

5 luku. Vakavaraisuus

32 §. Pykälässä on panttilainauslaitokselle asetettu velvollisuus ylläpitää vähintään säädetyn suuruista omaa pääomaa, jonka riittävyys määritetään laitoksen antolainauksen ja sen oman pääoman suhteesta. Panttilainauslaitoksen oman pääoman tulee olla viisi prosenttia panttilainauslaitoksen rahalainojen ja niille kertyneiden korkojen sekä panttilainauslaitoksen vastuusitoumusten yhteismäärästä. Lainojen yhteismäärästä saadaan vähentää laitoksen kassa ja saatavat pankeilta.

Pankkitarkastusvirasto voi laitoksen hakemuksesta antaa määrääjäksi luvan edellä sanottu vakavaraisuussuhteen alentamiseen.

Puolet panttilainauslaitoksen tekemistä luot-

totappiovarauksista voidaan rinnastaa laitoksen omaan pääomaan.

6 luku. Erinäiset säännökset

33 §. Panttilainaus toimintaa saa harjoittaa vain osakeyhtiö. Tämän vuoksi panttilainauslaitokseen sovelletaan osakeyhtiöistä annettua lainsäädäntöä, jos panttilainauslaitoksia koskevassa erityislaissa ei toisin ole säädetty.

Koska panttilainauslaitoksen liiketoimintaan nimenomaan kuuluu rahalainojen antaminen, ei osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:n kieltö antaa rahalainaa osakkeenomistajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tahi toimitusjohtajalle sekä heidän omaisilleen ole perusteltavissa. Osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 8 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhtiön perustajan, toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenen kansalaisuutta koskevaa poikkeuslupaa käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriön sijasta valtiovarainministeriö.

34 §. Panttilainauslaitoksia koskevassa laissa määritetään panttilainauslaitosten toimiala, niiden osakepääoma ja vakavaraisuudelle asetettavat vähimmäisvaatimukset ja ne saatetaan julkiseen valvontaan. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista velvoittaa kaikki panttilainauslaitokset toiminimessään osoittamaan toimintansa luonne toiminimeen liitettävän tunnuksen avulla.

Sanan pantti varaaminen panttilainauslaitosten yksinoikeudeksi ei kuitenkaan ole perusteltua, koska sillä saattaa olla luontevia käytöyhteyksiä myös muihin aloihin. Toiminimen harhaanjohtavuudesta on säännöksiä toimimilaisissa (128/79).

35 §. Lain 23 §:n 2 momentissa ja 28 §:n 3 momentissa on säännöksiä panttilainauslaitoksen ilmoittamisvelvollisuudesta lainansaajalle. Tässä pykälässä on säännös siitä, milloin ilmoitusvelvollisuus katsotaan täytetyksi.

Ilmoitusvelvollisuus katsotaan täytetyksi silloin, kun ilmoitus on kirjatussa kirjeessä lähetetty osoitteeseen, jonka lainansaaja on antanut tai jonka panttilainauslaitos muuten tuntee. Pykälän soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, onko lainansaaja tosiasiallisesti saanut ilmoituksen. Jos lainansaaja on esimerkiksi erehdyksessä antanut virheellisen osoitteen, panttilainauslaitos on täyttänyt ilmoitusvelvollisuutensa lähettäessään ilmoituksen tähän osoitteeseen edellyttäen, ettei panttilainauslaitos tunne oikeata osoitetta.

Estettä ei ole sille, että panttilainauslaitos osoittaa antaneensa ilmoituksen jollakin muulla tavalla, esimerkiksi haastemiehen välityksellä tai saantitodistusmenettelyä käyttäen.

36 §. Pykälä sisältää säännöksen salassapito-velvollisuudesta. Lainkohta sisältää saman periaatteen kuin muissa raha- ja luottolaitoksia koskevissa laeissa olevat salassapitosäännökset. Salassapitovelvollisuus koskee panttilainaus toiminnan yhteydessä saatuja tietoja. Salassapitovelvollisuus säilyy myös sen jälkeen, kun asiakassuhde tai säännöksessä mainitun henkilön suhde panttilainauslaitokseen on lakannut.

Pykälän 2 momentissa on säädetty poikkeukset salassapitovelvollisuudesta. Momentissa annetaan panttilainauslaitokselle oikeus tietojen antamiseen salassapitovelvollisuuden alaisista seikoista. Lainkohta sovellettaessa on otettava huomioon, että vaihtelo saattaa edistää rikoksen tai muun lainvastaisen menettelyn tapahtumista tai vaikeuttaa sen selvittämistä. Samoin on otettava huomioon lainsäädäntö, jossa viranomaisille on annettu oikeus laissa yksilöityjen tietojen saantiin.

37 §. Pykälä sisältää yleistä kuluttajansuojaa täydentävän panttilainauslaitoksen asiakasta suojaavan säännöksen.

Pykälän nojalla valvontaviranomainen voi varmistua panttilainauslaitoksen vakiosopimuksissa käytettävän ehtoja, joiden voidaan katsoa olevan kohtuullisia. Jos pankkitarkastusvirasto havaitsee kohtuuttoman ehdon, valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston ehdotuksesta kieltää ehdon käytön.

38—43 §. Pykälät sisältävät vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset sekä uhkasakkosäännöksen.

Pykälä 38 sisältää vahingonkorvaussäännöksen siltä osin kuin on kyse panttilainauslaitoksesta annettujen säännösten tai määräysten rikkomisesta. Pykälä 39 sisältää viittauksen vahingonkorvauslakiin vahingonkorvauksen sovittelun ja korvausvastuun osalta.

Pykälät 40—42 sisältävät rangaistussäännökset sekä säännöksen syyteennosto-oikeudesta.

Lakiehdotuksen 43 §:n mukaan pankkitarkastusvirasto voi velvoittaa panttilainauslaitok-

sen uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa, jos panttilainauslaitos ei toiminnassaan ole noudattanut panttilainauslaitoksia koskevia säännöksiä tai määräyksiä. Uhkasakon tuomitsi maksettavaksi lääninhallitus.

44 §. Pykälän mukaan voidaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta antaa asetuksella.

45 §. Lainkohta sisältää säännökset voimaantulosta ja voimassa olevan asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten kumoamisesta. Laki koskisi sen voimaantulon jälkeen tehtyjä panttaussopimuksia.

46 §. Pykälä sisältää siirtymäsäännöksen. Maassamme nykyisin olevat neljä panttilainaus toimintaa harjoittavaa laitosta ovat kaikki osakeyhtiömuotoisia. Näiden yhtiöiden siirtyminen uuden lain alaisuuteen tulee tapahtua joustavasti ja esimerkiksi luvanhakumenetellyttä. Yhtiöiden tulee kuitenkin muuttaa yhtiöjärjestyksensä ja hakea sille vahvistus valtiovarainministeriöltä kohtuullisen siirtymäkauden kuluessa, joka on kaksi vuotta lain voimaantulosta lukien. Toiminnassa olevan panttilainauslaitoksen on myös täytettävä 32 §:ssä säädetty vakavaraisuusvaatimus viidessä vuodessa lain voimaantulosta. Tätä määräaikaa valtiovarainministeriö voisi erityisestä syystä pidentää enintään kolmella vuodella.

1.2. Pankkitarkastuslaki

1 §. Koska panttilainauslaitokset esityksen mukaan tulevat pankkitarkastusviraston valvontaan, pykälään lisätään sana panttilainauslaitokset.

2. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i

panttilainauslaitoksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Panttilainauslaitos on panttilainaus toimintaa varten perustettu osakeyhtiö, joka on saanut siihen toimiluvan.

Panttilainaus toiminnalla tarkoitetaan tässä laissa liiketoimintana harjoitettavaa rahalainojen antamista yleisölle irtainta panttia vastaan.

2 §

Panttilainaus toimintaa saa harjoittaa vain panttilainauslaitos.

Tätä lakia ei sovelleta irtainta panttia vastaan harjoitettavaan lainaus toimintaan, josta on säädetty muualla laissa.

3 §

Panttilainaus laitoksen toimintaa valvoo pankkitarkastusvirasto.

2 luku

Perustaminen

4 §

Panttilainaus toiminnan harjoittamiseen on haettava toimilupa valtiovarainministeriöltä. Toimilupa voidaan hakea myös perustettavalle

panttilainauslaitokselle ennen sen merkitsemistä kaupparekisteriin.

Hakemukseen on liitettävä perustamiskirja ja ehdotus ohjesäännöksi. Valtiovarainministeriöllä on oikeus vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä hakijasta.

5 §

Valtiovarainministeriön on ennen toimilupasian ratkaisemista hankittava hakemuksesta pankkitarkastusviraston sekä asianomaisen poliisiviranomaisen ja panttilainauslaitoksen sijaintikunnan kunnanhallituksen lausunto.

Toimilupa on myönnettävä, jos panttilainauslaitos on sijaintikunnan tarpeen mukainen eikä muuten ole erityistä syytä luvan epäämiselle.

6 §

Jos hakija on ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu yhteisö, toimiluvan myöntämisestä päättää valtioneuvosto. Hakemuksesta on tällöin pyydettyävä Suomen Pankin lausunto. Valtioneuvosto liittää lupaan yleisen edun vuoksi tarpeelliseksi katsomansa ehdot.

7 §

Panttilainauslaitoksen osakepääoman on oltava vähintään miljoona markkaa, jollei valtio-

varainministeriö erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

Osakepääoma on kokonaan rahassa maksettava ennen kuin panttilainauslaitos aloittaa toimintansa.

8 §

Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksessä on sen lisäksi, mitä osakeyhtiölaissa (734/78) on säädetty, määrättävä:

1) miten panttilainauslaitoksen ja sen sivutoimipaikkojen hallinto järjestetään;

2) hallituksen jäsenen, varajäsenen, toimitusjohtajan ja hänen varamiehensä oikeudesta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon; sekä

3) ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan laitoksen toiminimen.

9 §

Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksen ja sen muutokset vahvistaa valtiovarainministeriö.

Yhtiöjärjestys ja sen muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvistamatta.

10 §

Panttilainauslaitoksella on oltava ohjesääntö, jossa määrätään:

1) lainan enimmäisajat;

2) perusteet lainasta perittävän koron ja muiden luottokustannusten sekä pantin myyntikulujen määräämiseksi;

3) miten pantit säilytetään; sekä

4) millä tavoin pantit vakuutetaan.

Panttilainauslaitoksen ohjesäännön ja sen muutokset vahvistaa pankkitarkastusvirasto.

11 §

Panttilainauslaitoksen sivutoimipaikan perustamiseen on haettava lupa pankkitarkastusvirastolta. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös perustamista koskevasta hallituksen päätöksestä. Pankkitarkastusviraston on ennen lupa-asian ratkaisemista hankittava hakemuksesta asianomaisen poliisiviranomaisen ja sivutoimipaikan sijaintikunnan kunnanhallituksen lausunto.

12 §

Ennen kuin panttilainauslaitos aloittaa toimintansa, laitoksen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle:

1) täydellinen ote rekisteriviranomaisen suorittamasta laitoksen rekisteröinnistä;

2) laitoksen yhtiöjärjestys ja ohjesääntö;

3) oikeaksi todistetut jäljennökset yhtiöjärjestyksen ja ohjesäännön vahvistamista koskevista valtiovarainministeriön ja pankkitarkastusviraston päätöksistä; sekä

4) hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja hänen varamiehensä sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien nimet, kansalaisuus ja kotipaikka.

Jos 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuu muutos, on siitä viipymättä ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle.

Jos panttilainauslaitos on päättänyt osakepääoman korottamisesta tai alentamisesta taikka vaihtovelkakirjalainan tai optiolainan ottamisesta, laitoksen on viivytyksettä lähetettävä pankkitarkastusvirastolle oikeaksi todistetut jäljennökset asiaa koskevista päätöksistä ja ote rekisteriviranomaisen asiasta tekemästä merkinnästä.

13 §

Panttilainauslaitoksen ja sen sivutoimipaikan toiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta on ilmoitettava pankkitarkastusvirastolle.

3 luku

Hallinto ja tilintarkastus

14 §

Panttilainauslaitoksen hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä ja vähintään yksi varajäsen.

Panttilainauslaitoksella on oltava toimitusjohtaja ja hänellä varamies.

15 §

Panttilainauslaitoksen yhtiökokouksen on vuosittain laitoksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja vähintään yksi varatilintarkastaja.

Panttilainauslaitoksen tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen, jolle valtiovarainministeriö myönnä poikkeusta. Tilintarkastajan tulee olla täysivaltainen ja hänellä on oltava riittävä laskentatoimen ja taloudellisten asioiden tuntemus. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta,

on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

4 luku

Liiketoiminta

16 §

Panttilainauslaitos saa harjoittaa vain panttilainaus toimintaa ja siihen välittömästi liittyvää toimintaa.

Panttilainauslaitos saa omistaa osakkeita ja osuuksia vain muissa panttilainauslaitoksissa sekä yhteisöissä, jotka harjoittavat panttilainaus toimintaan välittömästi liittyvää toimintaa tai joiden omistaminen on laitokselle muutoin välttämätöntä.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa on säädetty, panttilainauslaitos saa omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita tai osuuksia yhteensä enintään määrän, joka on kaksikymmentä prosenttia laitoksen taseen loppusummasta, jolle pankkitarkastusvirasto myönnä erityisestä syystä lupaa suurempaan määrään.

17 §

Panttilainauslaitos ei saa vastaanottaa panttavaksi tarkoitettua esinettä, ellei panttaaja osoita todistettavasti henkilöllisyyttään ja ole täysi-ikäinen tai, jos on syytä epäillä, ettei panttaajalla ole oikeutta pantata esinettä.

18 §

Lainansaajalle on annettava haltijalle asetettu panttikuitti.

Lainansaajan pyynnöstä voidaan panttikuitti kirjoittaa hänen nimelleen ja ottaa siihen merkintä, että kuitti saadaan siirtää vain nimetylle henkilölle.

19 §

Panttikuittiin on merkittävä lainan järjestysnumero, panttauksen päivämäärä, lainan eräpäivä, lainapääoma, korko sekä panttauksesta aiheutuvat luottokustannukset ja muut lainaehdot. Lisäksi kuitissa on oltava pantin laatua ja lukumäärää sekä tarvittaessa mittaa ja painoa koskevat tiedot.

Panttilainauslaitoksen on pidettävä rekisteriä, josta ilmenee 1 momentissa mainitut tiedot. Lisäksi rekisteriin on merkittävä lainansaajan nimi, kotiosoite ja henkilötunnus sekä, jos panttikuitti saadaan siirtää vain nimetylle henkilölle, merkintä myös tästä.

20 §

Panttilainauslaitos ei saa etukäteen periä korkoa eikä muitakaan luottokustannuksia.

21 §

Panttia vastaan annettu rahalaina ei saa erääntyä maksettavaksi aikaisemmin kuin neljän kuukauden kuluttua antamispäivästä. Panttikuitin haltijalla on oikeus lunastaa pantti ennen lainan erääntymistä suorittamalla lainapääoma, korko ja muut sovitut luottokustannukset.

Panttikuitin haltija voi tehdä sopimuksen panttilainauslaitoksen kanssa lainan uudistamisesta.

22 §

Panttilainauslaitos ei saa luovuttaa panttia, ellei panttikuitin haltija osoita todistettavasti henkilöllisyyttään.

23 §

Mitä kauppakaaren 10 luvun 2 §:ssä on säädetty, ei sovelleta panttilainauslaitoksen hallussa olevan pantin myymiseen.

Jos pantiksi on annettu osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan huoneistoa, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tarkoitettu käytettäväksi lainansaajan asuntona, on rahalainan erääntymisen jälkeen lainansaajalle ilmoitettava erääntymisestä. Ilmoituksessa on mainittava, että jollei lainaa makseta suorittamalla lainapääoma, korko ja muut sovitut luottokustannukset kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta, pantti myydään.

24 §

Jollei panttia viimeistään lainan eräpäivänä lunasteta, on panttilainauslaitoksella oikeus ryhtyä pantin myymistä tarkoittaviin toimenpiteisiin. Laitoksen on myytävä pantti julkisella huutokaupalla.

Panttilainauslaitos ei saa myydä panttia aikaisemmin kuin kahden kuukauden kuluttua lainan eräpäivästä tai 23 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ilmoituksen tekemisestä. Panttikuitin haltijan suostumuksetta pantin saa myydä myöhemmin kuin neljän kuukauden kuluttua lainan eräpäivästä vain, jos siihen on kausivaihtelun tai muun pantin myyntihintaan vaikuttavan syyn johdosta perusteltua aihetta. Pantti on tällöinkin myytävä vuoden kuluessa lainan eräpäivästä.

Niin kauan kuin pantti on vielä myymättä, on panttikuitin haltijalla oikeus lunastaa pantti suorittamalla laitokselle lainapääoma, korko ja muut sovitut luottokustannukset sekä korvaus myyntiä tarkoitaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä aiheutuneista kuluista. Korkoa ei saa periä enemmältä kuin neljältä kuukaudesta eräpäivästä.

25 §

Kulta- ja hopeaesineitä, joiden metalliarvo helposti voidaan saada selville, ei saa myydä alle niiden metalliarvon.

26 §

Arvopaperipörssissä noteeratut arvopaperit saadaan 24 §:n 1 momentin estämättä myydä pörssin välityksellä. Arvopaperit, joille arvopaperinvälittäjä säännöllisesti vahvistaa julkiset kurssit, saadaan vastaavasti myydä arvopaperinvälittäjän välityksellä.

Myytäessä huutokaupalla panttina olevia arvopaperipörssissä noteerattuja arvopapereita, niitä ei saa myydä alle myyntiä lähinnä edeltäneen ostonoteerauksen.

27 §

Pantin myynnistä syntynyt ylijäämä on maksettava panttikuitin haltijalle, jos hän esittää vaatimuksensa tästä yhden vuoden kuluessa myyntipäivästä. Muussa tapauksessa on panttilainauslaitoksella oikeus ylijäämään.

28 §

Jos panttikuitti on kadonnut, on sen, jolta kuitti on kadonnut, ilmoitettava välittömästi panttilainauslaitokselle katoamisesta ja siitä milloin ja miten katoaminen on tapahtunut.

Panttilainauslaitoksen on pidettävä erityistä luetteloa kadonneeksi ilmoitetuista panttikuiteista. Luettelo on esitettävä sille, joka osoittaa todistettavasti henkilöllisyytensä.

Jos panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut on muu kuin lainansaaaja, on lainansaaajalle ilmoitettava siitä, että panttikuitti on ilmoitettu kadonneeksi.

29 §

Jos lainansaaaja on ilmoittanut panttikuitin kadonneeksi, hän saa lunastaa pantin, jollei kukaan muu vaadi oikeutta panttiin, kuukauden kuluttua 28 §:n 2 momentissa tarkoitettua luetteloon merkitsemisestä, kuitenkin viimeis-

tään kahden kuukauden kuluttua lainan eräpäivästä.

Jos panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut on muu kuin lainansaaaja, hän saa lunastaa pantin, jollei kukaan muu vaadi oikeutta panttiin, kahden kuukauden kuluttua lainan eräpäivästä tai, jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty eräpäivän jälkeen, kahden kuukauden kuluttua ilmoituksen tekemisestä.

30 §

Jos on perusteltua syytä epäillä, että pantattavaksi tarkoitettu esine on varastettu tai että panttaaja muuten on luvattomasti saanut esiin haltuunsa, panttilainauslaitoksen on välittömästi ilmoitettava tästä poliisiviranomaiselle. Samoin on meneteltävä, jos on perusteltua syytä epäillä, että panttikuitin haltija tai 28 §:ssä tarkoitettu panttikuitin kadonneeksi ilmoittanut henkilö vilpillisesti ilman laillista oikeutta vaatii saada lunastaa pantin.

31 §

Panttien tulee olla turvaavasti vakuutetut vahinkojen varalta.

5 luku

Vakavaraisuus

32 §

Panttilainauslaitoksen oman pääoman on oltava vähintään viisi prosenttia laitoksen rahalainojen ja niille kertyneiden korkojen sekä panttilainauslaitoksen vastuusitoumusten yhteismäärästä. Lainojen yhteismäärästä saadaan vähentää laitoksen kassa ja saatavat pankeilta.

Pankkitarkastusvirasto voi panttilainauslaitoksen hakemuksesta antaa määräajaksi luvan 1 momentissa tarkoitettun suhteen alentamiseen, ei kuitenkaan kolmea prosenttia pienemmäksi.

Panttilainauslaitoksen omaan pääomaan saadaan rinnastaa 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa puolet sellaisesta luottotappiovarauksesta, jota voidaan yhtiöjärjestyksen mukaan käyttää yhtiökokouksen suostumuksella vain laitoksen luottotappioiden peittämiseen.

6 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:n säännökset eivät koske panttilainauslaitosta.

Panttilainauslaitoksen osalta osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 8 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan antaa valtiovarainministeriö.

34 §

Panttilainauslaitoksen toiminimessä on oltava sana pantti.

35 §

Tämän lain 23 §:n 2 momentissa ja 28 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus katsotaan tehdyksi, kun ilmoitus on kirjatussa kirjeessä lähetetty osoitteeseen, jonka lainansaja on antanut tai jonka panttilainauslaitos muuten tuntee.

36 §

Panttilainauslaitoksen hallituksen jäsen ja varajäsen, toimitusjohtaja ja hänen varamiehensä, sivukonttorin johtaja, tilintarkastaja ja toimihenkilö on velvollinen pitämään salassa, mitä hän on tehtävässään saanut tietää laitoksen asiakkaan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammatillisaisuudesta.

Panttilainauslaitos saa antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ainoastaan syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muuten laissa sellaisten tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle.

37 §

Panttilainauslaitoksen on toimitettava pankkitarkastusvirastolle sen määräämässä laajuudessa panttilainauslaitoksen ja sen asiakkaan välisissä sopimuksissa käytettävät lomakkeet. Jos pankkitarkastusvirasto katsoo, että lomakkeeseen sisältyy kohtuuton ehto, valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston esityksestä kieltää ehdon käytön.

38 §

Panttilainauslaitoksen perustaja, hallituksen jäsen ja varajäsen, toimitusjohtaja ja hänen varamiehensä sekä toimihenkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimesaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut

lainansaajalle tai panttikuitin haltijalle taikka muulle henkilölle rikkomalla tätä lakia tai yhtiöjärjestystä tai ohjesääntöä.

Panttilainauslaitoksen tilintarkastaja on korvausvelvollinen 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti. Hän vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa on tahallisesti tai tuottamuksellisesti laitokselle aiheuttanut. Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

39 §

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 6 luvussa on säädetty.

40 §

Joka:

1) harjoittaa panttilainaus toimintaa tämän lain vastaisesti,

2) jättää tekemättä 30 §:ssä säädetyn ilmoituksen tai

3) rikkoo 36 §:ssä säädettyä salassapitovelvollisuutta,

on tuomittava, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *panttilainausrikoksesta* sakkoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen.

41 §

Joka:

1) rikkoo 17 tai 20 §:ssä, 21 §:n 1 momentissa, 22 §:ssä, 24 §:n 3 momentissa, 25 §:ssä tai 26 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa tai

2) jättää noudattamatta, mitä 18 tai 19 §:ssä, 23 §:n 2 momentissa, 24 §:n 1 ja 2 momentissa, 27 §:ssä, 28 §:n 2 ja 3 momentissa tai 31 §:ssä on säädetty,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *panttilainausrikkomuksesta* sakkoon.

Panttilainausrikkomuksesta on tuomittava myös panttilainauslaitoksen hallituksen jäsen ja varajäsen, toimitusjohtaja ja hänen varamiehensä tai toimihenkilö, joka tahallaan antaa viranomaiselle laitosta tai sen asiakasta koskevan väärän tai harhaanjohtavan tiedon. Sama koskee panttilainauslaitoksen tilintarkastajaa, joka tahallaan antaa väärän tiedon taikka jättää tekemättä muistutuksen tai ilmoituksen

sen havaitsemastaan puutteellisuudesta tai väärinkäytöksestä.

42 §

Milloin rikoksella tai rikkomuksella, josta tässä laissa on säädetty, on loukattu ainoastaan yksityistä oikeutta, ei virallinen syyttäjä saa tehdä siitä syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

43 §

Jos panttilainauslaitos ei ole toiminnassaan noudattanut tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä taikka laitoksen yhtiöjärjestystä tai ohjesääntöä, pankkitarkastusvirasto voi velvoittaa laitoksen uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi panttilainauslaitoksen kotipaikan lääninhallitus.

44 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

45 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä

kuuta 198 , ja sillä kumotaan ammatimaisen panttilainausliikkeen harjoittamisoi-
keudesta 19 päivänä huhtikuuta 1898 annettu
asetus. Kumottavia säännöksiä sovelletaan kui-
tenkin silloin, kun esine on pantattu ennen
tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin
toimenpiteisiin.

46 §

Tätä lakia, lukuunottamatta sen 4-6 §:ää,
sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa
panttilainausliikkeen harjoittamiseen luvan
saaneeseen panttilainauslaitokseen. Tällaisen
laitoksen on:

1) haettava kahden vuoden kuluessa lain
voimaantulosta vahvistus yhtiöjärjestykselle ja
ohjesäännölle; sekä

2) täytettävä tämän lain 32 §:ssä säädetty
vakavaraisuusvaatimus viiden vuoden kuluessa
lain voimaantulosta, jollei valtiovarainministe-
riö erityisestä syystä myönnä määräajaksi,
enintään kuitenkin kolmeksi vuodeksi, piden-
nystä määräaikaan.

2.

Laki
pankkitarkastuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä elokuuta 1969 annetun pankkitarkastuslain 1 §, sellaisena kuin se on päivänä _____ kuuta 198 _____ annetussa laissa (/) näin kuuluvaksi:

1 §

Liikepankkien, säästöpankkien, osuuspankkien, kiinnitysluottopankkien, Postipankki Oy:n, hypoteekkiyhdistysten, luotto-osakeyhtiöiden, rahastoyhtiöiden, arvopaperinvälitysliikkeiden, arvopaperipörssien, arvopaperimarkkinalain (/) 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettua sopimusmarkkinatoimintaa tai muuta julkista kaupankäyntiä arvopapereilla harjoittavien arvopaperinvälittäjien yhteisöiden, op-

tioyhteisöiden, johdannaismarkkinoilla toimivien välittäjien ja markkinatakaajien, meklareiden, panttilainauslaitosten, pankkien vakuusrahastojen ja ulkomaisten luottolaitosten edustustojen toiminnan valvontaa varten on valtiovarainministeriön alainen pankkitarkastusvirasto.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 _____ .

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

2.

L a k i

pankkitarkastuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä elokuuta 1969 annetun pankkitarkastuslain 1 §, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 198 annetussa laissa (/) näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

1 §

Liikepankkien, säästöpankkien, osuuspankkien, kiinnitysluottopankkien, Postipankki Oy:n, hypoteekkiyhdistysten, luotto-osakeyhtiöiden, rahastoyhtiöiden, arvopaperinvälitysliikkeiden, arvopaperipörssien, arvopaperimarkkinalain (/) 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettua sopimusmarkkinatoimintaa tai muuta julkista kaupankäyntiä arvopapereilla harjoittavien arvopaperinvälittäjien yhteisöiden, optioyhteisöiden, johdannaismarkkinoilla toimivien välittäjien ja markkinatakaajien, meklareiden, pankkien vakuusrahastojen ja ulkomaisten luottolaitosten edustustojen toiminnan valvontaa varten on valtiovarainministeriön alainen pankkitarkastusvirasto.

Ehdotus

1 §

Liikepankkien, säästöpankkien, osuuspankkien, kiinnitysluottopankkien, Postipankki Oy:n, hypoteekkiyhdistysten, luotto-osakeyhtiöiden, rahastoyhtiöiden, arvopaperinvälitysliikkeiden, arvopaperipörssien, arvopaperimarkkinalain (/) 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettua sopimusmarkkinatoimintaa tai muuta julkista kaupankäyntiä arvopapereilla harjoittavien arvopaperinvälittäjien yhteisöiden, optioyhteisöiden, johdannaismarkkinoilla toimivien välittäjien ja markkinatakaajien, meklareiden, *pantilainauslaitosten*, pankkien vakuusrahastojen ja ulkomaisten luottolaitosten edustustojen toiminnan valvontaa varten on valtiovarainministeriön alainen pankkitarkastusvirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .